

להתעורר לשנה חדשה

בן אדם, מה לך נרדם, קום קרא בתחנונים.
שפך שיחה, דרש סליחה, מאדון האדונים.
רחץ וטהר, ואל תאחר, בטרם ימים פונים.
(מתוך פיוט הסליחות: בן אדם מה לך נרדם)

השעון והשופר | רב משה אביגדור עמיאל

יש שעון פשוט המורה על השעות, ויש שעון מעורר... שיש לו עוד תפקיד אחד: לעורר את הישנים ולהקיץ את הנרדמים [להעיר את מי שישן]. הראשון פועל את פעולתו רק באמצעות חוש הראייה, והשני גם על ידי חוש הראייה וגם על ידי חוש השמיעה.

ראש-השנה הוא מעין שעון, השעון המעורר. הוא לא רק מורה את השנים, כמו שעון את השעות, הוא גם מקיץ [מעורר], על ידי חוש השמיעה של קול השופר הקורא: "עורר ישנים משנתכם והקיצו נרדמים מתרדמתכם".

- מי מעיר אתכם/ן בבוקר? איך אתם/ן מתעוררים/ות? איך אתם/ן מגיבים/ות לצלצול השעון המעורר? מתי נוח לקבל את התזכורת משעון מעורר, מתי לא? מדוע אנחנו זקוקים/ות לשעון? מתי חשוב שכולם/ן יפעלו על פי אותו לוח זמנים? השעון מעיר את מי שישן. את מי מעיר השופר? מה הכוונה בקריאה לאנשים להתעורר בראש השנה? לפי דברי הרב עמיאל ראש השנה דומה לצלצול של שעון מעורר - את מי ראש השנה מעיר? ממה? איך ראש השנה מעורר לפעולה? הציעו לפחות שתי הצעות.

שנים עשר ירחים | נעמי שמר

בְּתַשְׁרֵי נִתְּן הַדֶּקֶל	בְּאֵר הַכֶּל צָמַח,
פְּרֵי שָׁחֹם נִחְמָד,	בְּסִיּוֹן הַבְּכִיר,
בְּחֶשְׁוֹן יֵרֵד יוֹרֵה	בְּתַמוּז וְאָב שְׁמַחְנוּ
וְעַל גְּגֵי רֶקֶד.	אֲחֵר קָצִיר.
בְּכֶסֶלּוֹ נִרְקֵס הוֹפִיעַ,	תְּשֻׁרֵי חֶשְׁוֹן, כְּסֶלֶן, טַבַּת
בְּטַבַּת בְּרָד,	חַלְפוֹ, עֲבְרוּ בֵיעָף,
וּבְשֶׁבֶט חֲמָה הַפְצִיעָה	גַּם שְׁבֵט, אֲדָר, נִיסָן, אֵיר,
לְיוֹם אֶחָד.	סִיּוֹן, תַּמוּז וְאָב.
בְּאֲדָר עָלָה נִיחוּחַ	וּבְבוֹא אֶלּוּל אֲלִינוּ
מִן הַפְּרִדְסִים,	רֵיחַ סִתְּנוּ עָלָה,
בְּנִיסָן הוֹנְפוּ בְּכַחַ	וְהִתְחַלְּנוּ אֶת שִׁירֵנוּ
כָּל הַחֲרָמִשִׁים.	מִהִתְחַלָּה.

- סמנו את כל ההתייחסויות לטבע ולחקלאות בשיר.
- מדוע מודגשים תהליכי הטבע כדי להראות שהשנה עוברת?
- איזה צבע או איור מתאים לכל עונה לדעתכם/ן?
- צבעו בעיגול שקיבלתם/ן את ארבעת העונות.
- מה מתחדש במהלך השנה לפי השיר?

- את הפיוט שרים מוקדם בבוקר במהלך אמירת הסליחות. מה הכוונה במילים "מה לך נרדם?" איך נהוג לבקש סליחה לפי הפיוט?
- הפיוט מתייחס לסליחה שמבקשים מאלוהים. בחרו משפט או ביטוי שמתאים גם לבקשת סליחה מחבר או מאדם אחר.
- "בטרם ימים פונים" - הפיוט קורא לאדם להתעורר לפני שהימים חולפים. לאיזה ימים הכוונה? (היעזרו במידע על הסליחות כדי לענות), למה חשוב להתעורר דווקא בימים אלה?
- כיצד מסייעת הסליחה להתחיל שנה חדשה?

ה'סליחות' הן פיוטים ותפילות שתוכנם בקשת סליחה ומחילה. הן נאמרות באלול לקראת ראש השנה ובעשרת ימי תשובה לקראת יום הכיפורים. בפיוטים ובתפילות אלה משולבים פסוקים מהמקרא והם עוסקים בסליחה ובחרטה של האדם הפרטי וגם של העם כולו.